

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Венета Дойчева Иванова, НАТФИЗ „Кр. Сарафов”,

област на висшето образование Изкуства, направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, научна специалност „Театрознание и театрално изкуство”

за придобиване на научната степен „доктор“ по професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, научна специалност „Театрознание и театрално изкуство”

с кандидат ДИМИТЪР ПЕТРОВ САРДЖЕВ

и дисертационен труд

„Драматургичната функция на филма в театралния спектакъл“

Научен ръководител чл. кор. проф. Пламен Марков

Изследването на докторанта Димитър Сарджев се обръща към проблеми на театралната практика, разположени в полето на модерния и на съвременния театър и ясно посочва фокуса на проучването в заглавието на дисертационния труд. Дисертацията се състои от 154 стр., пет глави, изводи, четири интервюта и библиография. Авторът е действащ театрален и кино режисьор, преподавател в НАТФИЗ, активен участник в различни театрални и филмови проекти. Биографията му илюстрира творчески опит в постановъчна дейност в драматичния театър и изяви в кино-продукции. Точна тази оригинална креативност в театъра и в киното е реалното и продуктивно основание за ангажирането му и като изследовател с избраната тема. Д. Сарджев притежава способността да съчетае чисто академичното мислене със саморефлексия за различните задачи, през които лично е преминал. В резултат се е родила дисертация, която успява да подходи с индивидуално и критично отношение към проблеми, особено значими в съвременния театрален пейзаж.

Структурата на дисертацията следва два подхода – исторически преглед и аналитичен синтез на широк кръг от изследователски позиции. Основната линия на проучването следва една централна нишка, свързана с избистрянето на въпроса за това, как да се открие специфичната роля, която придобива филмовата прожекция в рамките на театралната постановка. Базовата позиция, която вълнува автора е тезата, че филмът трябва да бъде мислен и употребен като равностоен структурен и смислов елемент от

системата на театралния спектакъл. Той защитава позицията, че само като компонент с определена драматургична функция филмът има потенциал да постигне образни внушения и да се включи в мрежата от сценични изразни средства.

В първите части на изследването се проследява разнообразното ветрило от възгледи, които коментират естетиката на зрелищното начало в спектакъла и появата на сравнително новото технологично откритие на употреба на филмовото изображение, като изразно средство, включено в театралната постановка. Авторът задава важни въпроси и избистря както съдържанието на работните си понятия, така и разширява полето на тяхното критическо осмисляне. Най-приносното е, че дисертацията си служи точно и откривателски с идеи и примери от различни теоретични трудове, свързани с различни изкуства. С прецизен аналитичен поглед се съчетават както идеи от теорията на драмата, така и от теорията на киното. И в двете тематични полета дисертацията следва историко-хронологичен път. Открити са фигурите на големи театрали, които поставят началото и трасират пътя за включването и употребата на филма в постановката (Пискатор, Брехт), но и на автори от киното, които още в зората на появата на това изкуство заимстват принципи и композиционни похвати от театъра (Мелиес, нямото кино, Айзенщайн, Тарковски). В много стегнат план по същество са успоредени спецификите на двете зрелищни изкуства, като специално внимание е отделено на характеристиките, които биха могли да ги приближат (понятието рамка/кадър, понятието композиция, видимост/невидимост, понятието антракт/прекъснатост/непрекъснатост, понятието драматургия/драматургична композиция/напрежение и разбира се, най-възловото за изследването понятие драматургична функция). Във всички тези стъпки авторът синтезирано посочва най-значимото в аналитичен и в практичен план, което би прояснило въпроса за това, как естетиките на двете изкуства се разграничават, но и докосват и защо инерцията на историческото начало от появата на киното е преодоляна и съвременните практики доказват, че хармония между театър и филм в една творба е възможна.

Още един ценен и приносен момент е важен в предложената дисертация. Това е увереното и много уместно включване в изследването на примери от други изкуства (най-вече пластическите, пърформанс акциите, инсталациите, живописата), които кореспондират с проблематиката на синтез между изкуствата. Тук впечатлява широката и задълбочена информираност на автора, но и оригиналните наблюдения, изводи и проблематизации, които прави.

Научно-приложният характер на дисертацията се състои в предложените казуси, реализирани от автора в хода на докторантурата. Това са пет постановки на водещи български режисьори (Пламен Марков, Иван Добчев, Недялко Делчев, Елза Лалева) в различни драматични театри. Д. Сарджев е включен като съ-автор на режисьора, който трябва да предложи и да се включи в режисьорската интерпретация с вариант на драматургична и сценична употреба на филмово решение. С много обективност, критично отношение и аналитичност са проследени задачите, етапите на реализация и най-вече са осмислени резултатите. Тук проличава както изследователската природа на автора, така и неговата оригинална креативна природа на творец както от полето на театъра, така и на киното. Изводите, до които стига обобщават различните драматургични функции на филма в театралния спектакъл – средство за отчуждаване, за метафоризиране, за имерсивно включване, за провокация към зрителя.

Изложението е написано ясно, много добре организирано, с богата театрална култура. Дисертацията притежава и интердисциплинарен характер, а в определени пунктове има и културологичен аспект. Всички изисквания за текста, автореферата и публикациите са налице.

Заклучение: Изказвам становище, че на Димитър Сарджев може да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“.

Гласувам с ДА.

Подпис:.....

/проф. д-р Венета Дойчева/